De Brugse brouwerswereld en de relatie brouwerij
De Arend – café Vlissinghe

I. Brouwnijverheid in middeleeuwen en ancien régime
II. Brouwnijverheid 19de en 20ste eeuw
III. Brouwerij De Arend/Aigle en de familie De Meulemeester
IV. De Meulemeester en café Vlissinghe

I. Brouwerijen tijdens de middeleeuwen en het ancien régime

- Oudste officiële documenten (vanaf 1280)
- Geen ambacht wel een gilde (religieus-sociaal)
- Aanvankelijk brouwers van bier en van mede (15de eeuw verdwenen)
- Aanvankelijk meer wijn dan bier (belasting), 80%
- Opmars van bier ging gepaard met overgang van gruutbier naar hopbier
- 1380: Gruutrecht wordt een verbruiksbelasting

Herberghe Vlissinghe 1515 2015 www.cafevlissinghe.be

Van gruut naar hoppe: smaakvollere en langer te bewaren

Van Hoppecruyt. Cap. lviij.

¶ Tghelacht.

Hoppecruyt es tweederleye van gheslachte Tam ende Wildt. Dat Tam wordt ghe heeten Hoppe ende draeght groote bellen. Dat Wildt es ghenaempt Hoppinne ende Hoppecruyt wijfken ende en draecht gheen bellen oft seer cleyne.

Lupulus salictarius. Hoppecruyt. ¶ Tfatloen.

Aanvankelijk (vóór 1395) als een gilde met patroonheilige: Sint-Armorldus

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

Vanaf 1623 een nering. Vanaf 1733 relig. diensten in Sint-Annakerk

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

- Eerste inventaris 1441 (moerbuizen): 54 brouwerijen.
- 1482 (52.000 ton), 1580 (170.000 ton), 1586 (37.500 ton)
- Vanaf 1622 huisbrouwerijen: in 1680 425
- 1673: 17 brouwerijen grootbier en 5 kleinbier
- In 18de eeuw concurrentie van koffie, thee en brandewijn/jenever

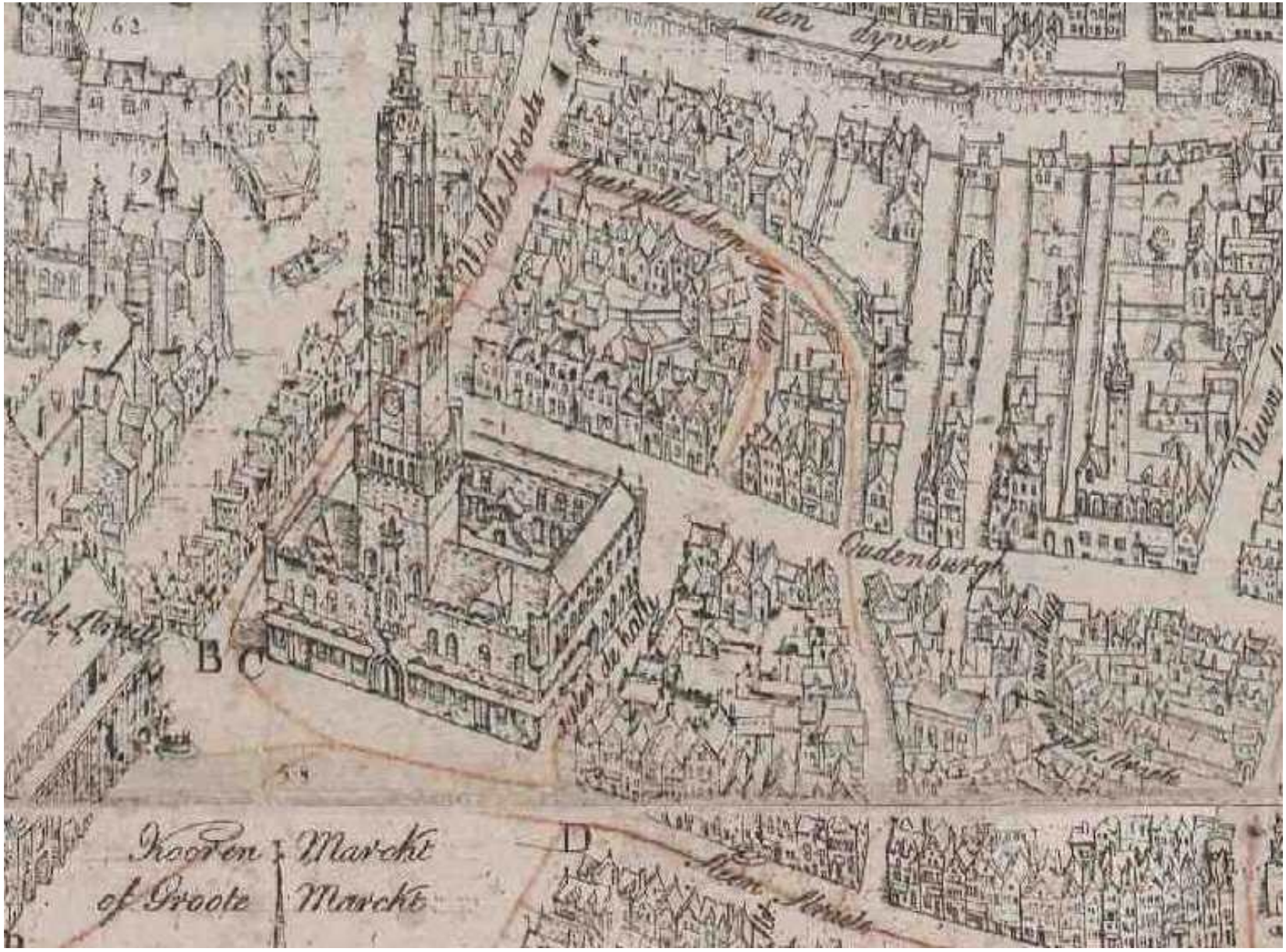

Oudenburgh
B
C
D
Koorn Marckt
of Groote Marckt

- Eerste inventaris 1441 (moerbuizen): 54 brouwerijen.
- 1482 (52.000 ton), 1580 (170.000 ton), 1586 (37.500 ton)
- Vanaf 1622 huisbrouwerijen: in 1680 425
- 1673: 17 brouwerijen grootbier en 5 kleinbier
- In 18de eeuw concurrentie van koffie, thee en jenever, maar aantal blijft stabiel

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

Brouwerij De Gapaert, Noordzandstraat 87 met bas-reliëf van ca. 1658

v.r.n.l. roerkuip en kookketels, stuikmand met roervorken, gistkuip, biervoerders

Het biervoerdersofficie (1477-1914)

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

II. Brouwnijverheid in 19de – 20ste eeuw

BROUWERIJEN IN BRUGGE: AANTALLEN EN EVOLUTIES

Auteur Jaak A. Rau repertorieerde voor de hele negentiende eeuw 47 verschillende brouwerijen. Ondanks perioden van crisis en verval is er voor de 19de eeuw een duidelijke stijgende trend van het aantal brouwerijen waar te nemen. Starten we de 19de eeuw in Brugge met 17 brouwerijen, dan eindigen we in 1900 met 31 lokale bierproducenten. Een dieptepunt is het jaar 1818 met slechts 14 brouwerijen. Ook tijdens de crisisjaren 1845-1850 daalt het aantal van 25 naar 18. Maar vanaf de jaren 1850 ging het aantal brouwerijen opnieuw gestaag in stijgende lijn.

Brouwerij Den Hert aan de Sint-Annarei van brouwer Vande Plas-Strubbe, 1905
[Fotocollectie]

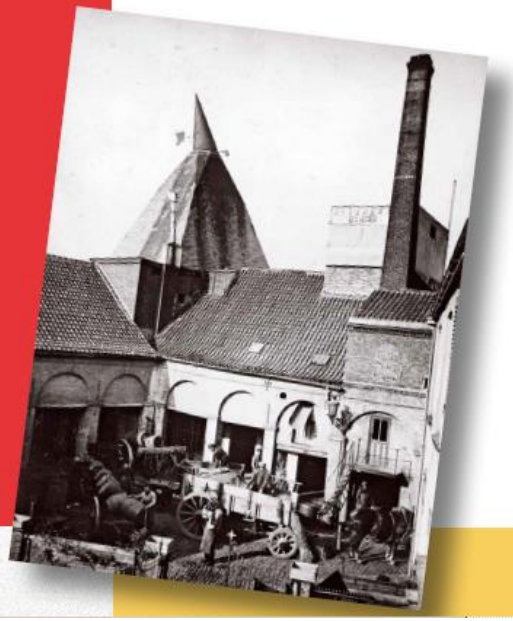

Briefhoofd van de brouwerij Aigle-Belgica
[Bedrijfsarchief 't Hamerken]

Nog enkele wistjedatjes

- **Welke bieren** werden in de 19de eeuw in Brugge gebrouwd:

Het waren bieren van hoge gisting. Het assortiment was beperkt tot een wit en een bruin bier van ongeveer 3 % alcohol. Sommigen brouwden ook nog een ‘dubbel’ (6 %) en de befaamde Brugse Tripel (9 %). Het wit bier werd in Brugge ook soms ‘Pithem’ genoemd. Op het einde van de 19de eeuw telde Brugge slechts één brouwerij, nl. De Arend, die de zware investering kon opbrengen voor het brouwen van lagegistingsbier.

- **Industrialisatie**:

1846: 20 brouwerijen waarvan 2 op stoomkracht

1880: 26 brouwerijen waarvan 17 op stoomkracht

- **Rol van WOI**:

1913: 33 brouwerijen/1924:17

- **Interbellum**: opkomst lage gistingsbieren en schaalvergroting/overnames

1924: 17 brouwerijen/1939: 8

Herberghe Vlissinghe
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

Brouwerij Den Os, Raamstraat

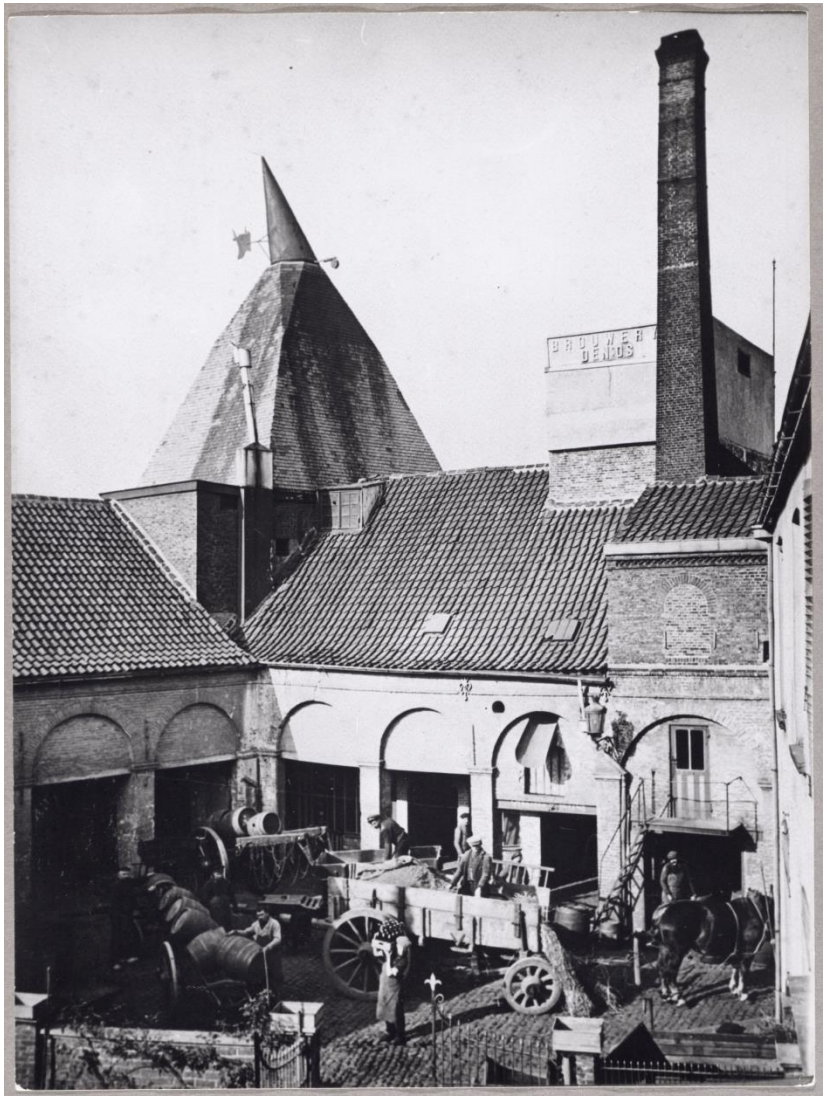

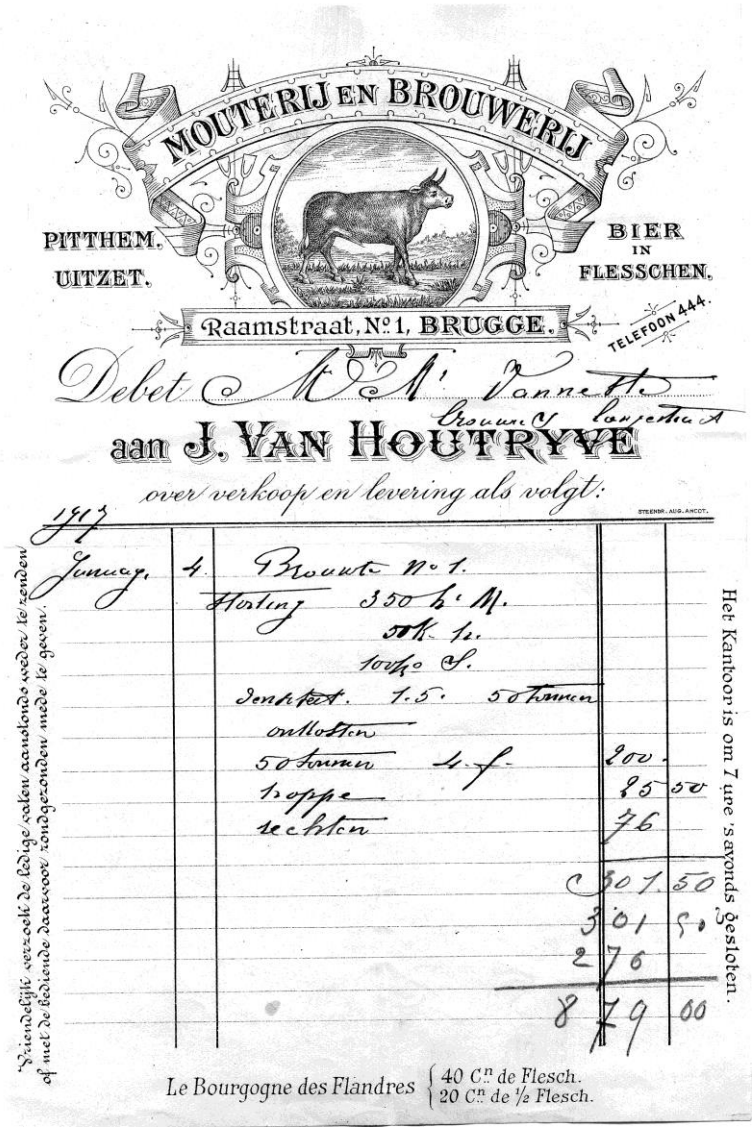

Fort of arbeidersbeluik Centillepoortje aan de Gentpoortvest met op de achtergrond de torens van de brouwerij De Tivoli, in 1897 opgericht door Alfons Schaeverbeke en Henri Deneve, 1912.

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

Rozenhoedkaai anno 1925 met twee brouwerijen in de Wollestraat:

- De Tijger (Aimé De Graeve
- De Meermin (Van Houtryve)

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

Brouwerij De Sterre/Van Caillie, Oude Zak 1

Brouwerij Gambrinus, Sint-Kruis

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

Brouwerij ‘t Hamerken – Gouden Boom, 1872/1889-1982; 1983-2003

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

Brouwerij De Halve Maan, Henri Maes, 1860

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

1872 — DÉSIGNATION DES COMMUNES	BRASSERIES			DISTILLERIES			SUCRERIES		
	NOMBRE		QUANTITÉ d'hectolitres de matières mises en macération	NOMBRE		QUANTITÉ d'hectolitres de matières mises en macération	NOMBRE		QUANTITÉ de kilogrammes fabriqués
	ACTIVES	FERMÉES		ACTIVES	FERMÉES		ACTIVES	FERMÉES	
			h. l.			h. l.			k.
Bruges	25	1	70,427.99	5	»	206,249.95	»	»	
Oostcamp	3		7,483.70	»	»		»	»	
St André	2		1,704.80		2		1		67,174
St Michel	1		1,304.94						
Damme	1		950.30	»	»		»	»	
Moerkerke	1		360.18						
Lisseweghe	2		1,230.85	»	»		»	»	
Blankenberghe	2		3,219.31						
Assebrouck	1		1,189.59	»	»		»	»	
Oedelem	2		1,680.00	1		2,581.76			
St Georges-ten-Distel	1	1	518.82						
Meetkerke	1		55.08	»	»		»	»	
Ste Croix	»	»		»	»		1		365,638
St Pierre-sur-la-Digue	1		1,901.52						
Stalhille	1		725.76	»	»		»	»	

	1807	1820	1833	1846	1857	1866	1887	1902
A	29		59	61	54	82	133	168
B	61		86	102	96	129	216	295
C	55		77	72	80	113	234	230
D	71		107	103	118	176	269	273
E	54		97	100	105	123	207	245
F	13		30	26	33	44	81	85
Totaal	283	391	456	464	486	667	1160	1296
Bevolking	31.469	33.948	42.198	46.765	47.575	47.015	46.187	48.521
aantal inwoners per herberg	111	87	93	101	98	70	40	37

Aantal herbergen te Brugge per sectie van de stad
in de 19de eeuw

Brouwerij De Lac, 1919-1960

BRUGES. — LA GILDE ST-SÉBASTIEN.

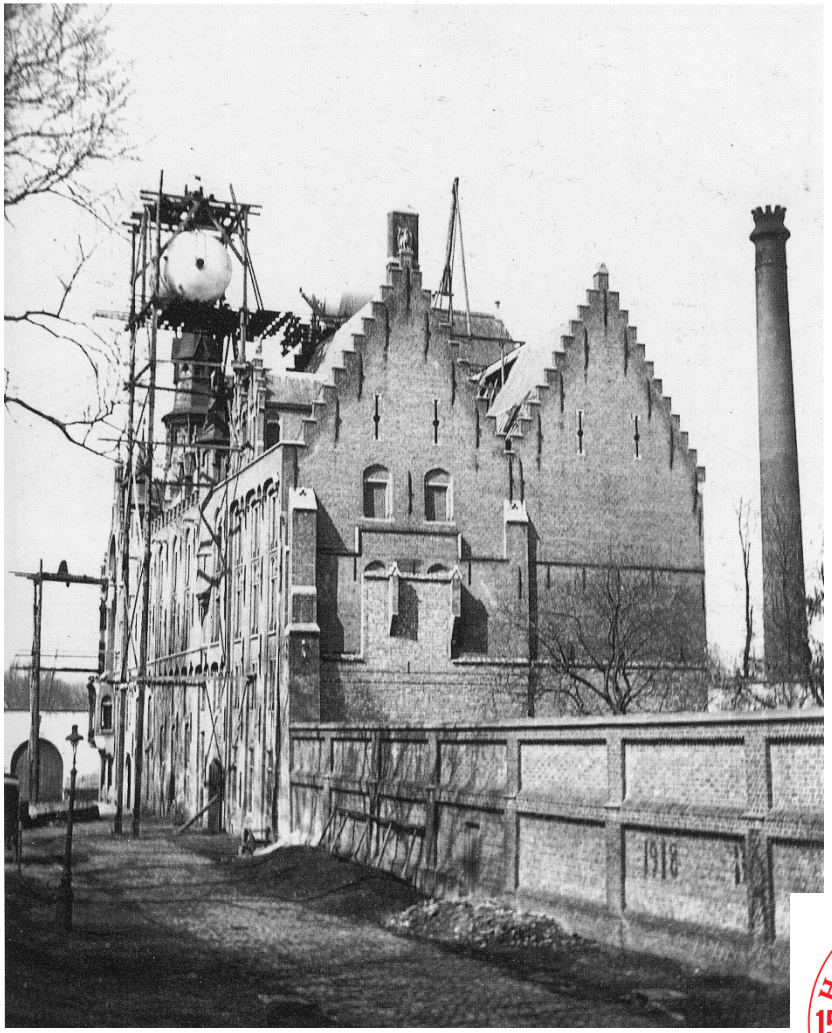

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

III. De familie De Meulemeester en brouwerij De Arend/Aigle

Antoine De Meulemeester (1776-1849) x Coleta De Sloovere

Koopt in 1817 de brouwerij De Arend in de Carmersstraat

-> Antoine jr. De Meulemeester: brouwerij De ROOS

-> **Jacques De Meulemeester** (1804-1881) x Johanna Marlier

---> **Leon De Meulemeester** (1841-1922) x Virginie verstraete

Brouwerij De Roos, Rozendal

Antoine De Meulemeester, broer van Jacques (De Arend)

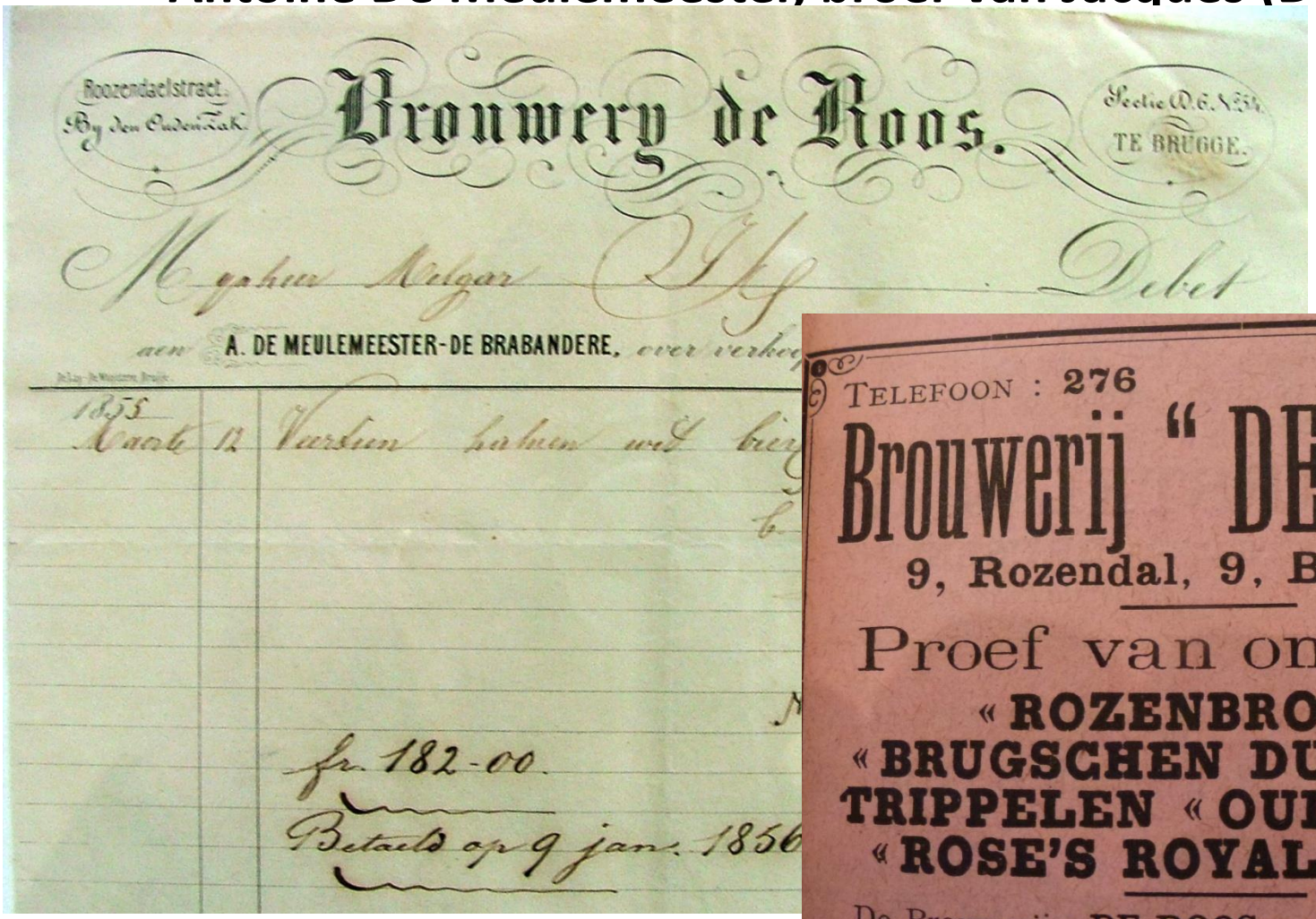
Roozendaelstraet.
By den Ouden Zak.

Brouwery de Roos.

Sectie D.6. N°54.
TE BRUGGE.

Mijnheer Melgar Debet

aen A. DE MEULEMEESTER-DE BRABANDERE, over verkoop

1855
Maart 12 Veertien halven wit bier

fr. 182-00.

Betaald op 9 jan. 1856

TELEFOON : 276

Brouwerij "DE ROOS"

9, Rozendal, 9, BRUGGE.

Proef van ons Bier:

« ROZENBROUW »
« BRUGSCHEN DUBBELEN »
TRIPPELEN « OUDEN TIJD »
« ROSE'S ROYAL STOUT »

De Brouwerij « DE ROOS » waarborgt haar bier, gebrouwd uit grondstoffen van allereerste hoedanigheid, dat al de eigendommen bezit van een voedzamen, versterkenden en gezonden drank.

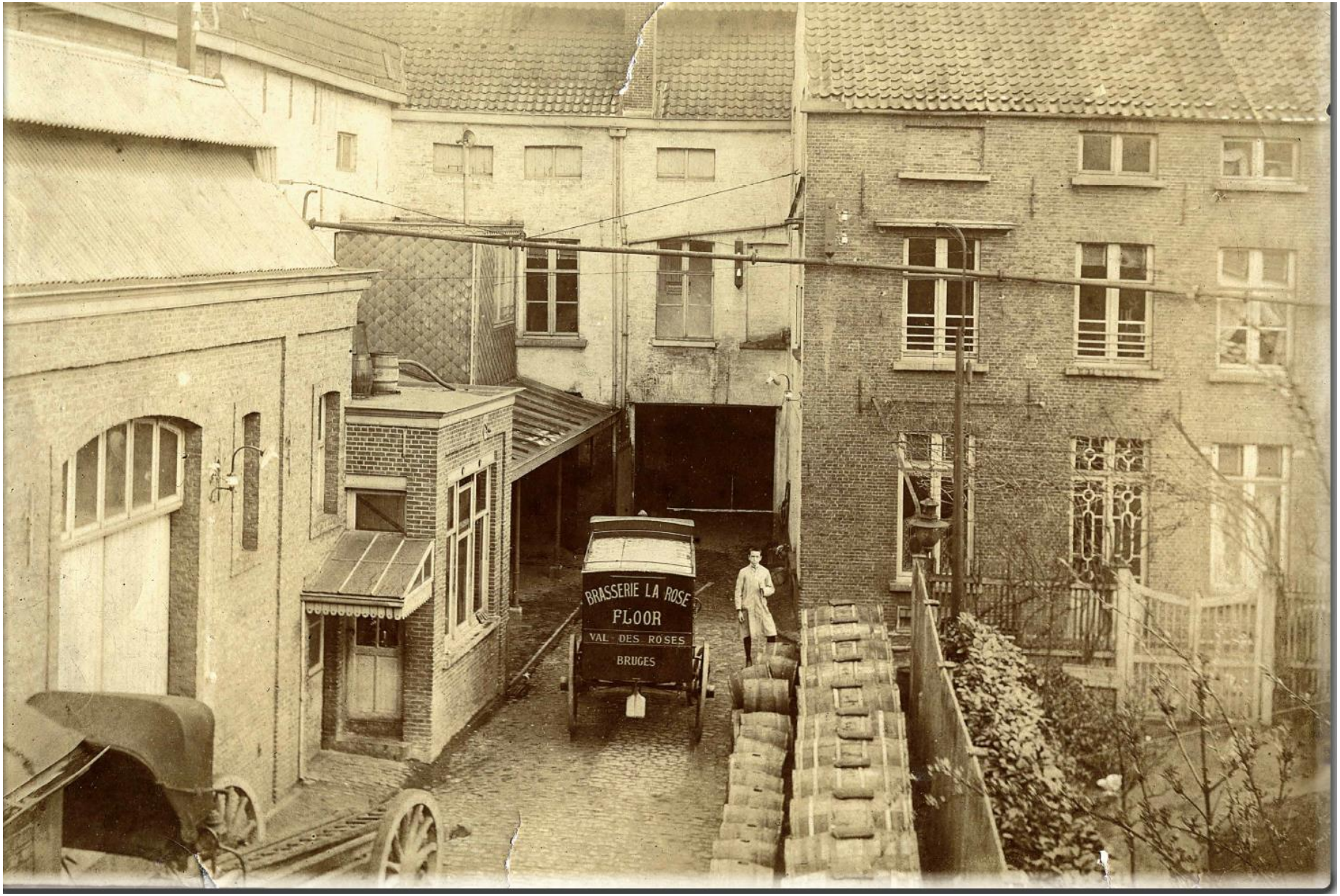
BRASSERIE LA ROSE
FLOOR
VAL DES ROSES
BRUGES

III. De familie De Meulemeester en brouwerij De Arend/Aigle

Antoine De Meulemeester (1776-1849) x Coleta De Sloovere

Koopt in 1817 de brouwerij Den Arend in de Carmersstraat

-> Antoine jr. DM: brouwerij De ROOS

-> **Jacques De Meulemeester** (1804-1881) x Johanna Marlier

---> **Leon De Meulemeester** (1841-1922) x Virginie verstraete

- André DM gevechtspiloot in WOI (De Arend van Vlaanderen)
- **Victor DM** senator voor de BWP te Brussel
- **Alphonse DM**: voorzitter van Club Brugge (1903-1914)
- **Alice DM**: gehuwd met Louis Mahieu

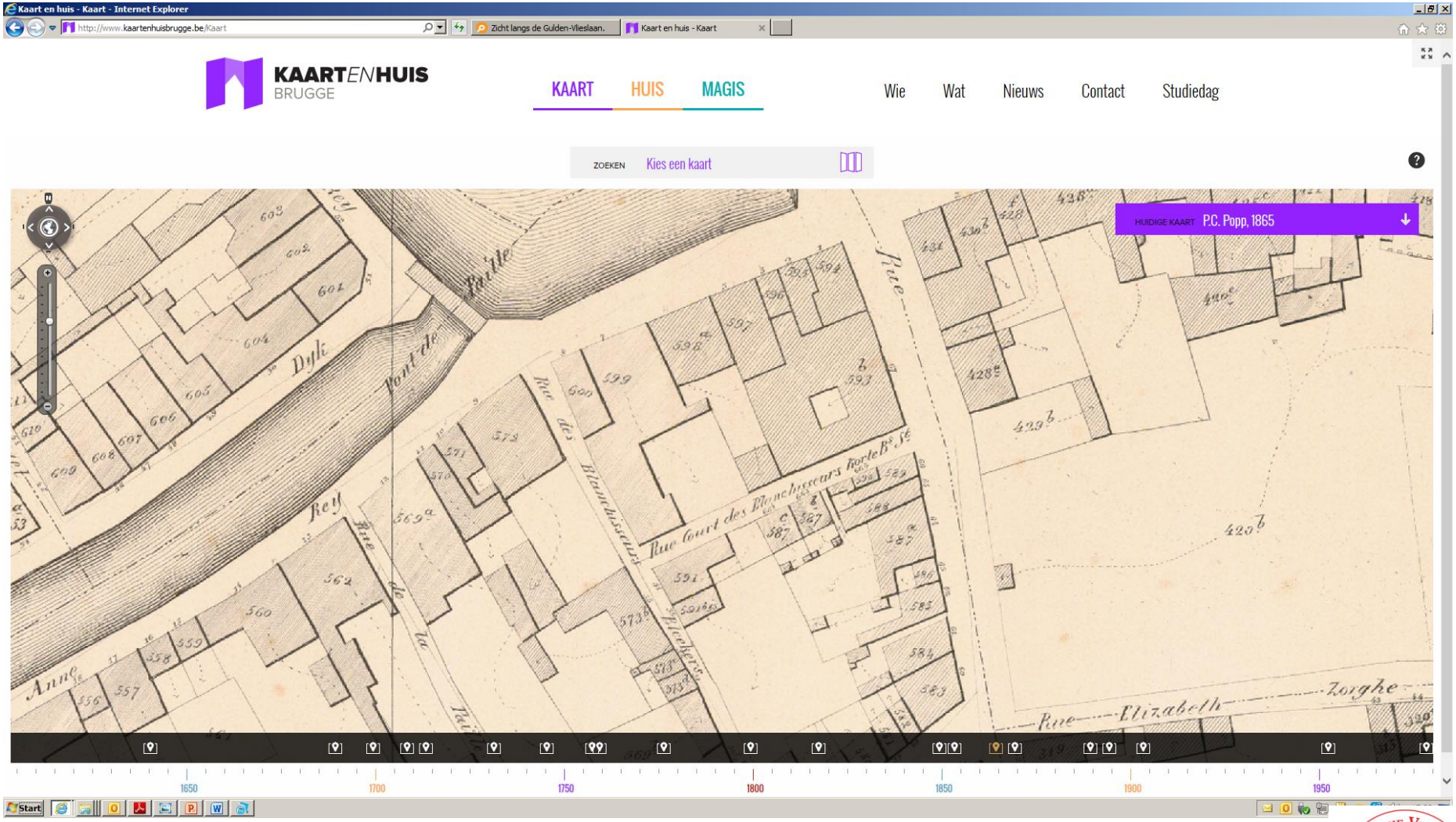

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

Leon De Meulemeester, (1841-1922) :
- Vanaf 1867 aan het hoofd van De Arend
- 1895 als eerste brouwer het lagegistingsbier
- In 1906 samen met zijn kinderen Victor, Alphonse en Alice de nv. Brouwerij Den Arend/L' Aigle opgericht
- Bestuurder en aandeelhouder van andere bedrijven
- Heeft een dagboek tijdens WOI bijgehouden

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

Voormalige burelen van brouwerij De Arend aan de Sint-Annarei

Foto Wikipedia

Van brouwerij Den Arend naar Aigle-Belgica

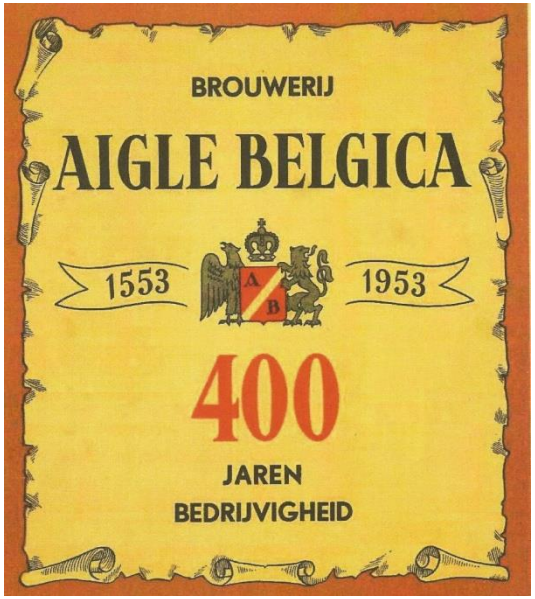

- In 1925 uitbreiding kant Elisabeth Zorghestraat
- 27 maart 1928 fusie met Gentse Belgica
- In 1978 opgeslorpt door brouwerij Piedboeuf
- Kort daarna niet meer in gebruik.
- 1985-1986: afbraak

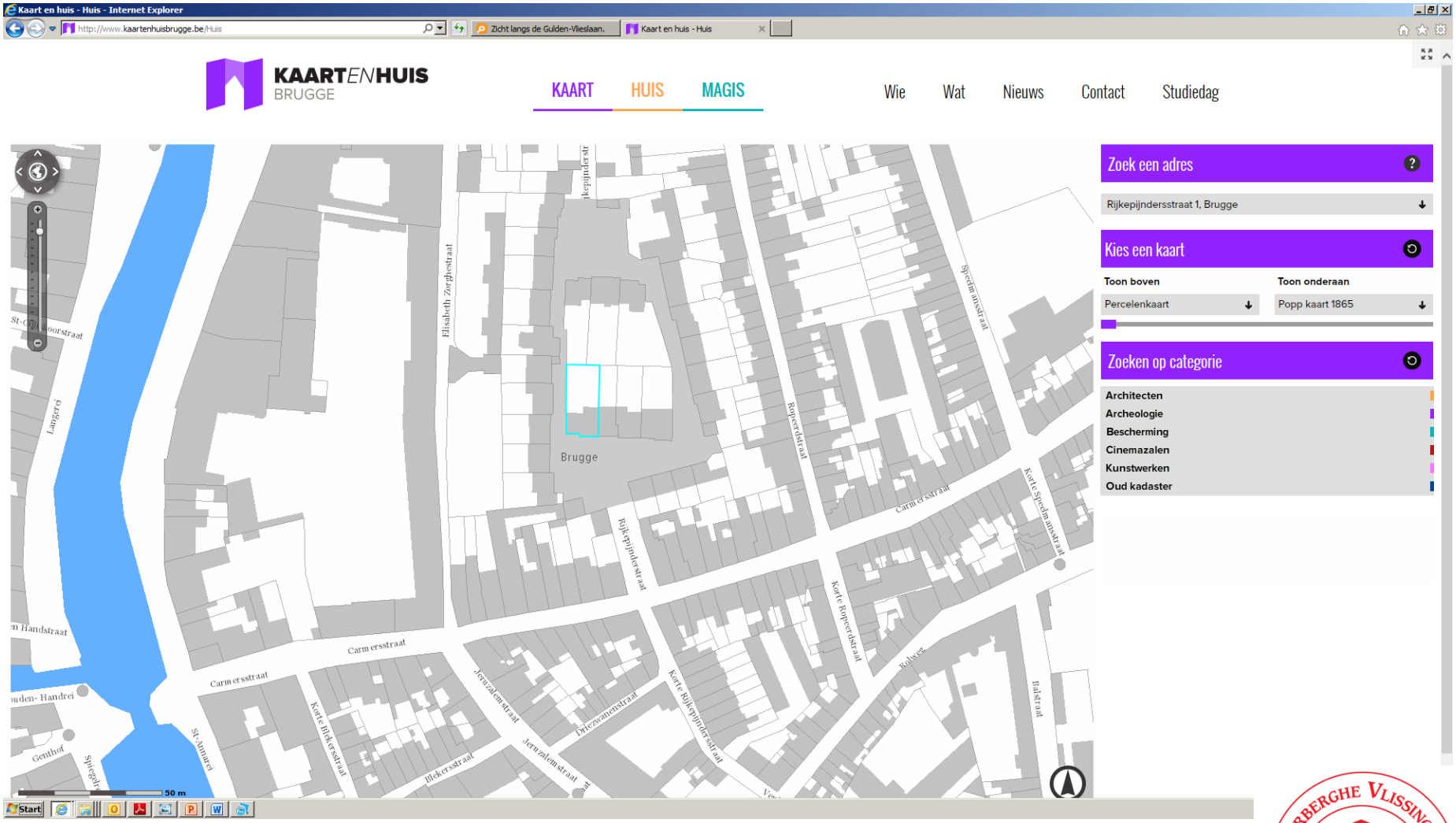

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

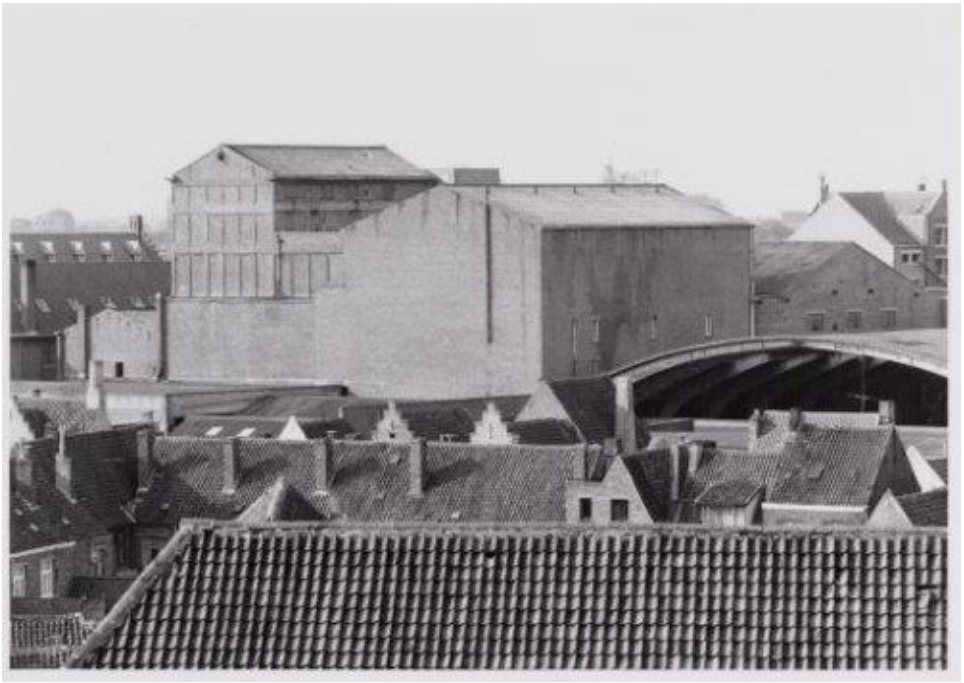

Meer dan 100 cafés in Brugge en de rand

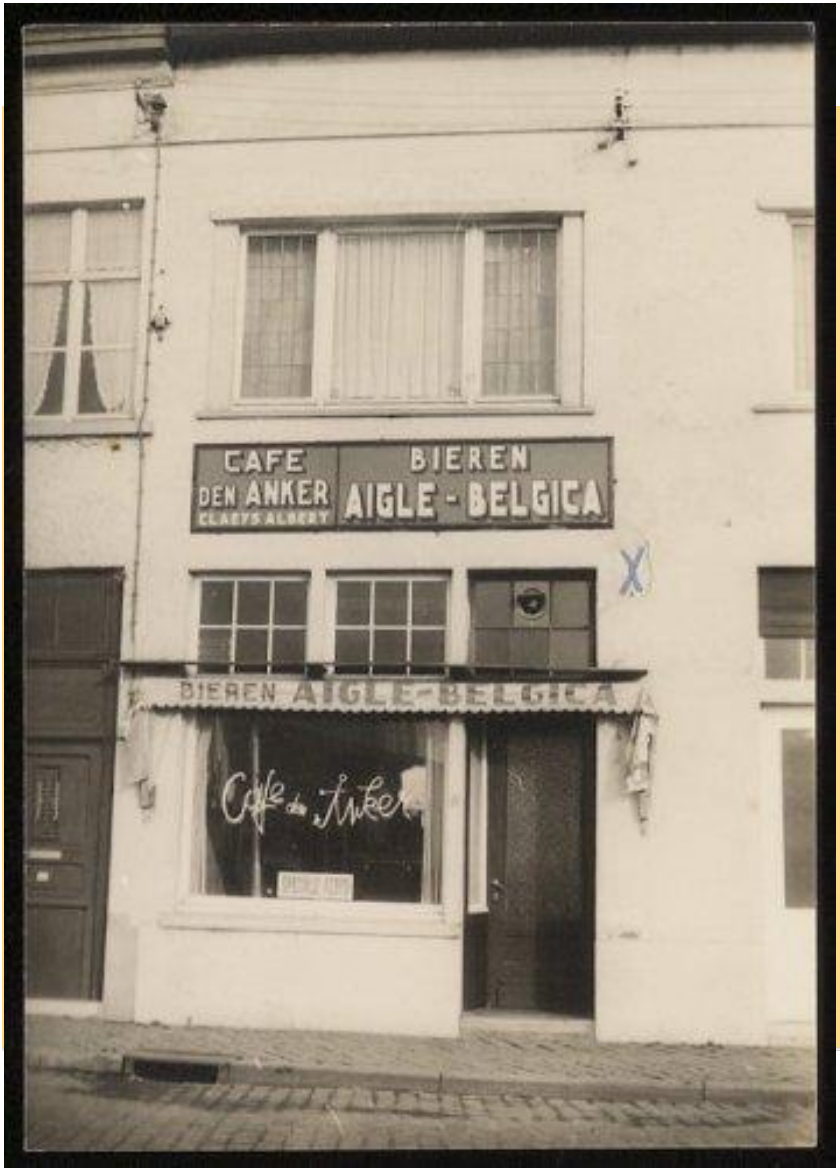

Een ander manier van 'productplacement' - kenmerkend sinds de opkomst van het pilsbier - was het plaatsen van reclame op de gevel van de cafés die behoorden tot het vastgoedpatrimonium van de grotere brouwerijen. Zo bijvoorbeeld kreeg de brouwerij Aigle-Belgica in 1961 de toestemming om op de gevel van dertien nieuw verworven cafés een emaillen bord met de naam Aigle Belgica' te plaatsen.

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

BIERES BAB
FUTS

Code	Qualité
110	Pils
120	Supérieur
130	Bock
140	Faro 4
150	D. Blonde
160	Blonde

BIERES BAB
BOUTEILLES

Code	Qualité	
204	BAB 400	1/4
213	Bab	1/3
214	Bab	1/4
224	Pils	1/4
233	Super	1/3
243	Stout	1/3
253	Faro 4	1/3
313	D. Blonde	1/3
315	D. Blonde	3/4
3.	Blonde	1/3
325	Blonde	3/4
333	Brune	1/3
335	Brune	3/4
343	Diester	1/3
345	Diester	3/4
353	Faro 3	1/3
355	Faro 3	3/4
403	Audenaerde	1/3

CODE	FUTS LITRES	CASIERS 1/4 - 1/3	CASIERS 3/4	CASIERS 1/1	PRIX UNITAIRE	VALEUR	TOTAUX
233		100			87,00	8700,00	
353		40			45,00	1800,00	
325			20		45,00	900,00	
355			20		45,00	900,00	
							12300
501				40	70,00	2800,00	
511				50	70,00	3500,00	
							6300

Herberghe Vlissinghe 1515 2015 www.cafevlissinghe.be

onze waters en limonaden ELIT
verkrijgen bij de plaatselijke
othouders :

Elit

Mineraal water en limonaden

N. V. Grote Verenigde Brouwerijen

AIGLE-BELGICA

St. Annarei, 24 te Brugge

Tel. 330.38 en 327.06 H. R. 7251

en

Elit

Mineraal water - limonaden

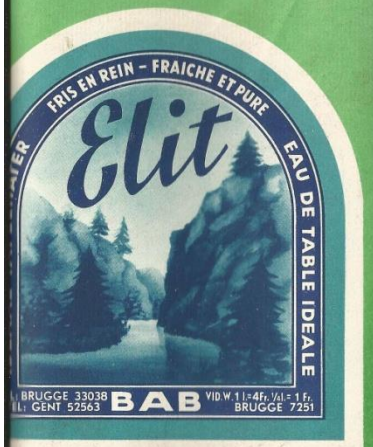

ineraal water "Elit" Eau minérale

ELITO

fijnste producten ; fris en rein!
een Saccharine.... maar echt suiker.
een aromaten of synthetische ex-
acten, maar natuurlijk vruchten-
p.
een vijsstoppen of antihygienische
opsels, maar kroonstoppen met
euw soort afsluitingen "Cork - N -
al„ voor begonnen liter flessen.

MODERNE TOESTELLEN

Orangeade "Elit"

ELITOR

Bestelt : **Commandez :**

ELITO : Mineraal water - Eau minérale.
12 flessen - bouteilles 1 L. Frs. 50
24 flessen-bouteilles 1/4 L. Frs. 45

ELITOR : Orangeade
12 flessen - bouteilles 1 L. Frs. 60
24 flessen - bouteilles 1/4 L. Frs. 56

ELICIT : Citronade
12 flessen - bouteilles 1 L. Frs. 60
24 flessen - bouteilles 1/4 L. Frs. 56

Citronade "Elit"

ELICIT

Les produits les plus fins, les plus frais et les plus purs.
Pas de saccharine.... mais du sucre pur.
Ni aromates ni extraits synthétiques mais du jus de fruits véritable.
Pas de bouchons à vis ou bouchons antihygiéniques, mais capsules couronnes avec nouveau système de fermeture "Cork - N - Seal„ pour les bouteilles entamées d' un litre.

APPAREILS MODERNES

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

IV. De familie De Meulemeester en Café Vlissinghe

IV. De familie De Meulemeester en Café Vlissinghe

- 1855: het "*van ouds gekende en welgekalante estaminet*" wordt gekocht door brouwer Jacques De Meulemeester van *De Arend*.
- De Meulemeester plaatst actieve uitbaters in *Vlissinghe* – zoals Louis Samson, die er een gaaiboldersmaatschappij opricht (1866)
- Jacques De Meulemeester is zelf trouwe bezoeker van *Vlissinghe*
- Rond hem ontstaat **groep stamgasten**: *les Vlissinghois*
- Gasten afkomstig uit diverse beroepen, uit Brugge en omgeving

Zoon Léon neemt in 1869 leiding brouwerij over

- Léon De Meulemeester ziet *Vlissinghe* en de groep stamgasten rond zijn vader als **commerciële opportuniteit**
- Focus op doelpubliek: Brugse burgerij en artistieke kringen
- Transformeert café tot '**Vlaams Bierhuis**' met sterke artistieke accenten:

- Hij zorgt voor de huidige aankleding en voor een 'lekkere frisse pint'

- Hij zorgt ervoor dat de verenigingen Kunstgenegen (1894) en het Syndikaat der Brugsche Drukpers in café Vlissinghe hun thuisbasis hebben

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

6. - BRUGES. - Les anciens habitués du Café « Vlissinghe ».
The old customers of the Café « Vlissinghe ».

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

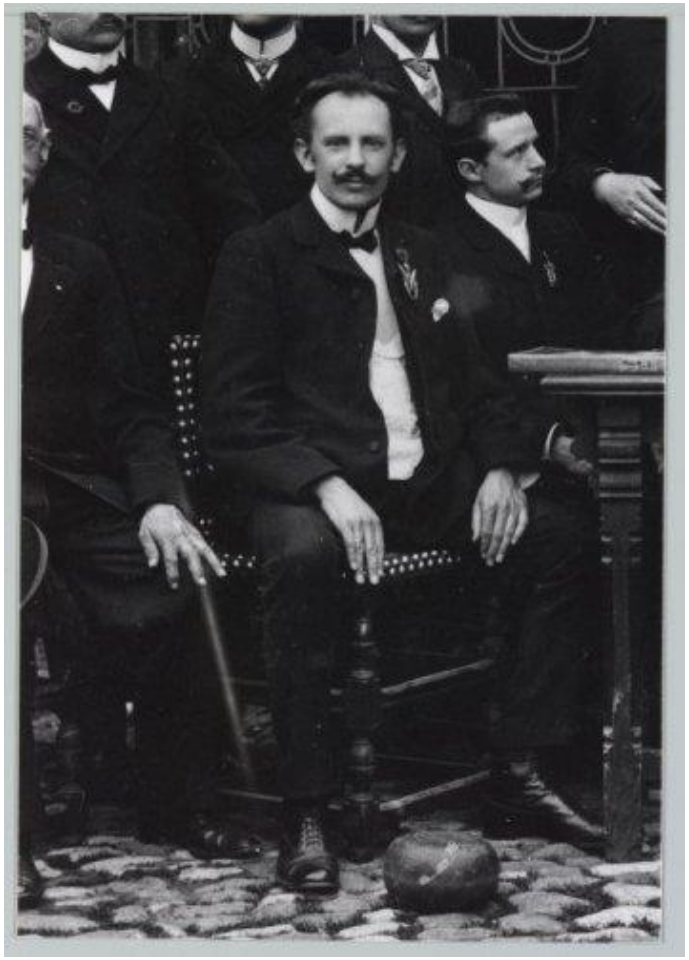

Uitbaters Emiel Vermeulen en Clementine Janssens, 1901-1927

Herberghe Vlissinghe
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

uitbater Charles De Deyn, ca. 1927

Aigle-Belgica vernieuwt de voordeur, 1958

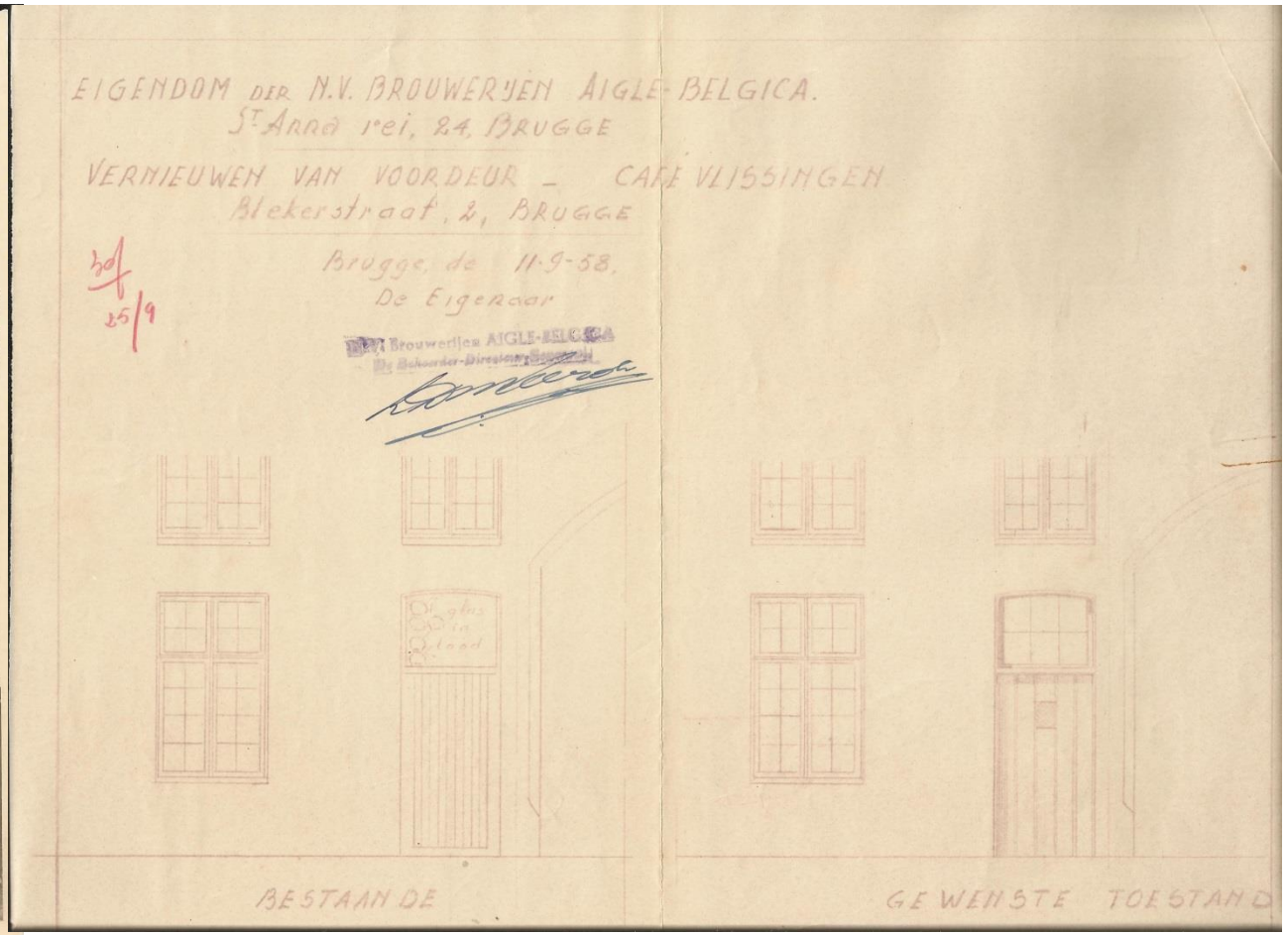

HERBERGHE VLISSINGHE
1515 2015
www.cafevlissinghe.be

GRANDES BRASSERIES RÉUNIES — GROOTE VEREENIGDE BROUWERIJEN

Aigle Belgica

SOCIÉTÉ ANONYME GAND BRUGES
BIÈRES
EN FÛTS ET EN BOUTEILLES

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP GENT-BRUGGE
BIEREN
IN VATEN EN IN FLESSCHEN

TÉLÉPH. ADM. / TELEF. BEHEER } 13163 BUREAUX / BUREELEN } 10.200
C.CH. POSTAUX N° 13273 _ POSTCHECKR.
ADR. TÉLÉGR. BELGICA-GAND _ R. COM. GAND N° 1977
TELEGR. ADRES BELGICA-GENT _ HANDELS REG. N° 1977

GAND NOUVELLE PROMENADE 55
GENT NIEUWE WANDELING 55

TÉLÉPH. ADM. / TELEF. BEHEER } 31462 BUREAUX 330.38 / BUREELEN 327.06
C.CH. POSTAUX N° 2206.52 POSTCHECKR.
ADR. TÉLÉGR. AIGLE-BRUGES _ R. COM. BRUGES N° 7251
TELEGR. ADRES AIGLE-BRUGGE _ HANDELSREG. BRUGGE N° 7251

BRUGES QUAI STE ANNE, 24
BRUGGE STANNA REI, 24

PRIERE ADRESSER REPONSE
QUAI STE ANNE, 24 à BRUGES
AB/GV

Brugge le / den II October 1948.

Aan de Heren Burgemeester en Schepenen
der Stad Brugge.
==========

STAD BRUGGE
12 OCT 1948
N 4393
2

Mijne Heren,

Betreft : reklamebakken.

Wij zijn in het bezit van uw schrijven van 8 October jl. n° 2671, betreffende een reklaambak dat wij zo gezegd zonder toelating zouden geplaatst hebben, aan de gevel van onze eigendom Café Vlissinge, Bleekersstraat, Brugge.

Mogen wij U doen opmerken dat uw verzoek(zoals verscheidene vroegere dergelijke) ongegrond is, aangezien in onderhavig geval, toelating gegeven werd op 30 November 1934 en deze bak sedert dien datum aan de gevel geplaatst werd.

Hoogachtend,

N. V. Groote Vereenigde Brouwerijen
AIGLE - BELGICA
De Beheerder - Algemeen Bestuurder

Classeren

Bijlage : I.

Com. v. St.
Bij nader onderzoek blijkt dat enkel het glas van lichtbak vermeend is.
mk
12.11.48

HERBERGHE VLISSINGHE 1515 2015 www.cafevlissinghe.be

Huis staende in de Bleekerstraete genaemd Vlissinge
Competeerende aen Mynheer De Meulemeester Marlie
geteekend A & N

Vraeg tot het plaetsen van een Casyn.. geteekend A

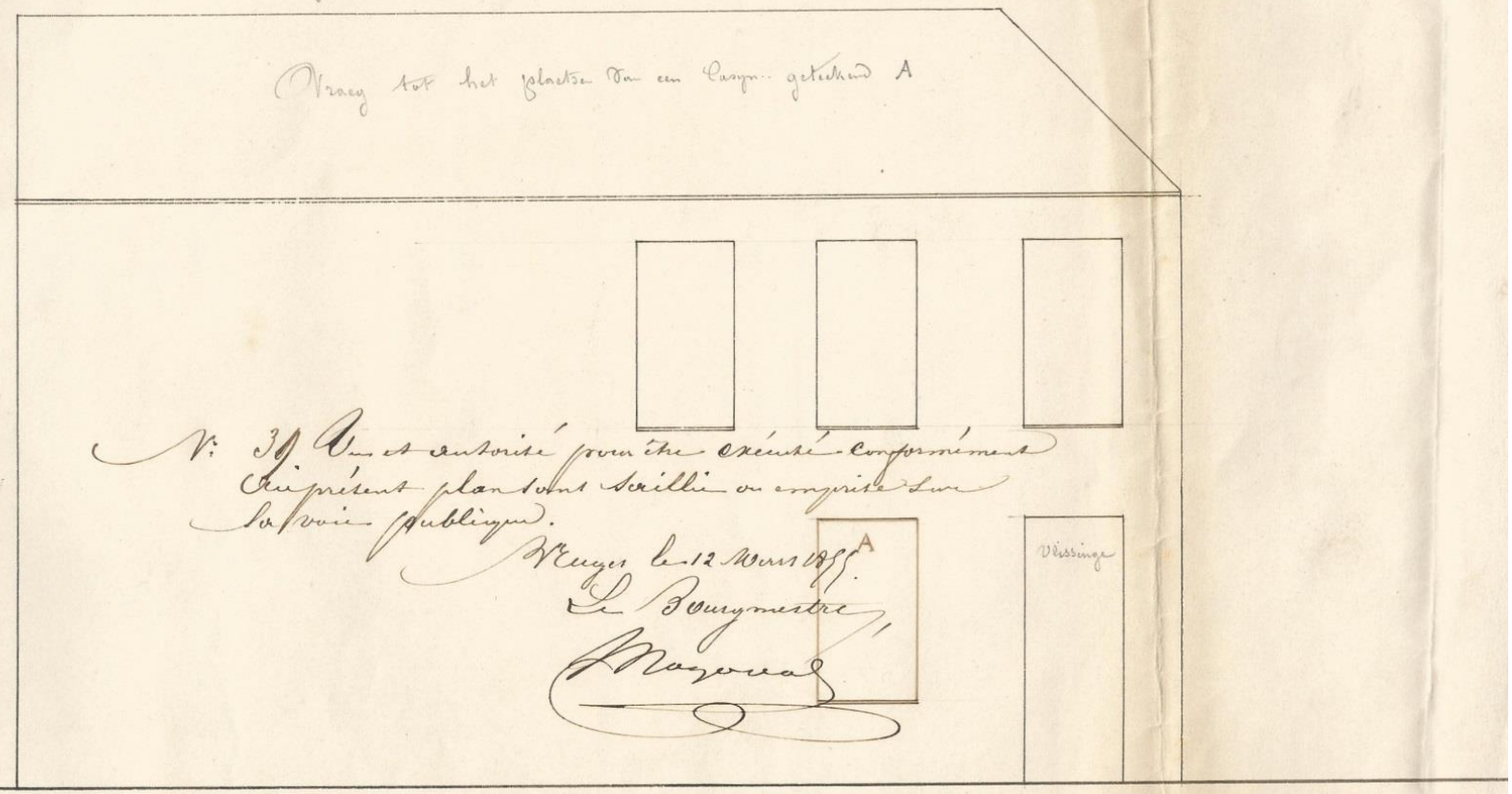

N: 39 Vu et autorisé pour être exécuté conformément
au présent plan sans saillie ou empriste sur
la voie publique.

Vreuges le 12 Mars 1855.

Le Bourgmestre

[signature]

A

Vlissinge

Agi
[signature]

Section, quartier, village, hameau, etc.

Rue : Des Blanchisseurs N.1 N° de maison : 33 N.2

8/ Feuillet.

Numéro d'ordre	NOM.	PRÉNOMS.	PROFESSION ou CONDITION. (Avoir soin de mentionner pour les ouvriers, le genre d'industrie, le commerce ou la culture.)	LIEU DE NAISSANCE, avec indication de la province ou du pays pour les étrangers au royaume.	DATE ou AN de NAISSANCE OU AGE.	STAT CIVIL.	DATE DE L'ENTRÉE dans LA COMMUNE.	INDIQUER si les PERSONNES SONT INSCRITES. A titre de DOMICILE.	A titre de SIMPLE HABITATION.	DÉSIGNATION DE LA DERNIÈRE RÉSIDENCE.	DÉSIGNATION DU LIEU où L'HABITANT VA S'ÉTABLIR en cas de changement de résidence.	DATE de LA SORTIE.	DATE du DÉCÈS.	CHANGEMENTS survenus dans L'ÉTAT CIVIL des PERSONNES avec INDICATION DE LA DATE.	Observations sur les ABSENCES TEMPORAIRES (militaires, détenus, apprentis, condition, etc.).
1	Cools	Jean	Charpentier	Bruges	18 Juin 1816	Marié	31 Novembre 1856	Oui	"	N 3, n° 33	N 3, n° 3	17 Août 1858			2 Août 1858 Cassé par le Cons. Com. Arrêté [illegible] remis le 20 [illegible]
2	Couvreur	Marie	Blanchisseuse	"	22 Août 1819	"	"	"	"	"	"	"			
3	Cools	Antoine	Fond	"	18 Juin 1846	Célibataire	"	"	"	"	"	"			
4	Cools	Pierre	"	"	29 Octobre 1847	"	"	"	"	"	"	"			
5	Cools	Marie	"	"	23 Mars 1850	"	"	"	"	"	"	"			
6	Cools	Thérèse	"	"	21 Novembre 1852	"	"	"	"	"	"	"			
7	Cools	Emérance	"	"	10 Août 1854	"	"	"	"	"	"	"			
8	Cools	Edouard	"	"	10 Mars 1857	Célibataire	"	"	"	"	"	7 Mars 1858	"		
9	Peeters	Marie Adelaïde	"	"	12 Février 1819	Célibataire	"	"	"	"	A 1 N° 55	31 Déc. 1866			
66 10	Samsom	Louis	Cabaretier	"	19 Juin 1832	Marié	4 Juin 1858	Oui	"	D 2, N° 32	Bruges	19 Déc. 1867			28 juillet 1860 confirmé par le Gouvernement 22 Mars 1861
66 11	Willem	Angelique	Epouse	Ostende	15 Juin 1831	"	"	"	"	"	"				
66 12	Samsom	Jacob	Sans	Bruges	29 Mai 1857	Célibataire	"	"	"	"	"				
66 13	idem	Mathilde	d°	"	1858	d°	"	"	"	"	"				
14	Willem	Joseph	Tailleur	Ostende	7 Juin 1842	Marié	"	"	"	"	Ostende	11 Février 1867	23 Juin 1868	"	
15	Decoo	Anne	Epouse	"	21 Juin 1846	"	"	"	"	"	"		19 Janvier 1869		
66 16	Samsom	Louis	Sans	Bruges	16 Mai 1860	"	"	"	"	"	Gio-3				
66 17	idem	Henri	"	"	9 Juillet 1861	"	"	"	"	"	"				
18	Samsom	Adelaïde	"	"	5 août 1862	"	"	"	"	"	"		6 Déc. 1869		
19	Samsom	Alphonse	"	"	26 Juillet 1864	"	"	"	"	"	"		2 Mai 1866		

Herberghe Vlissinghe 1515 2015 www.cafevlissinghe.be